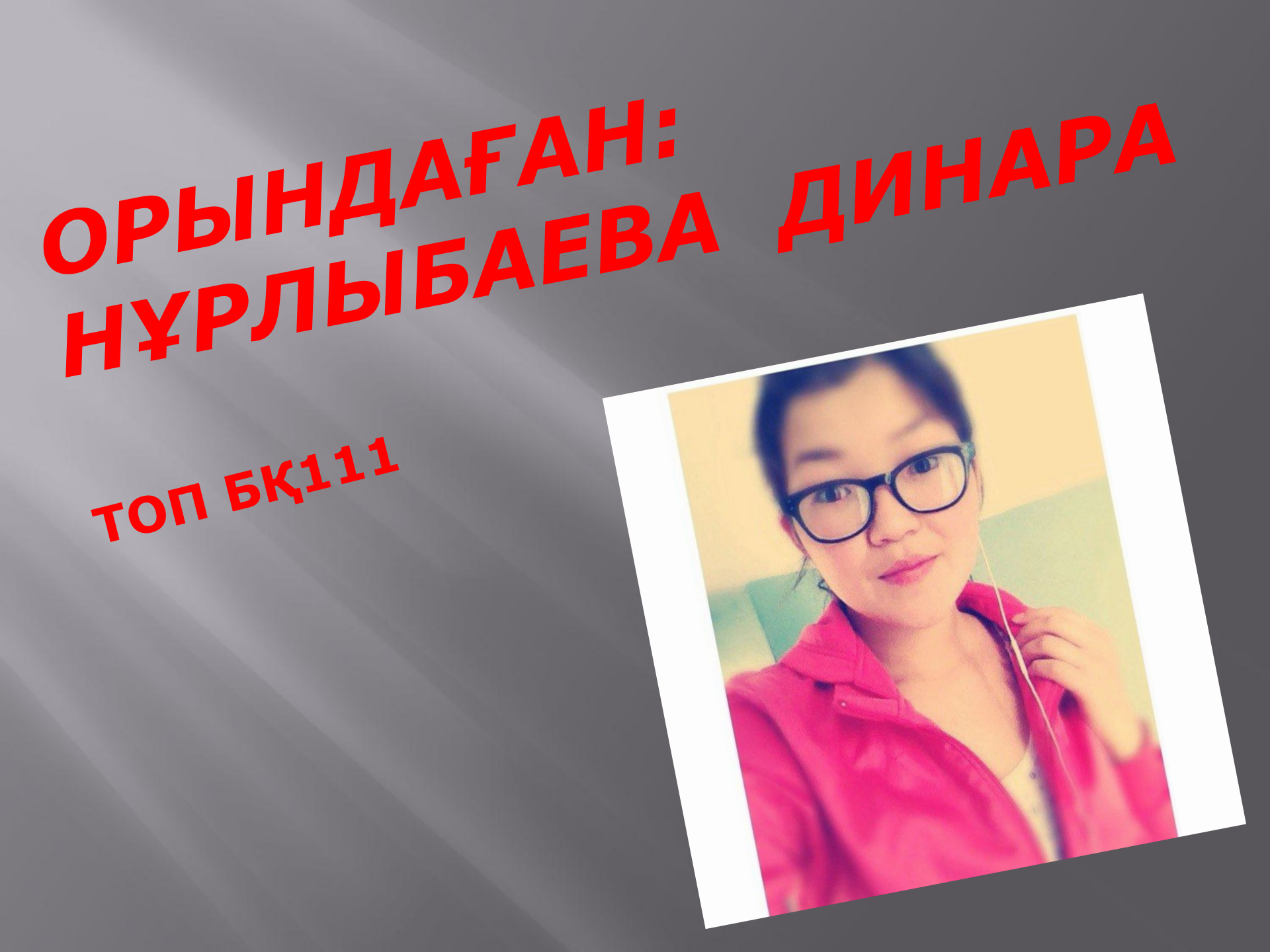

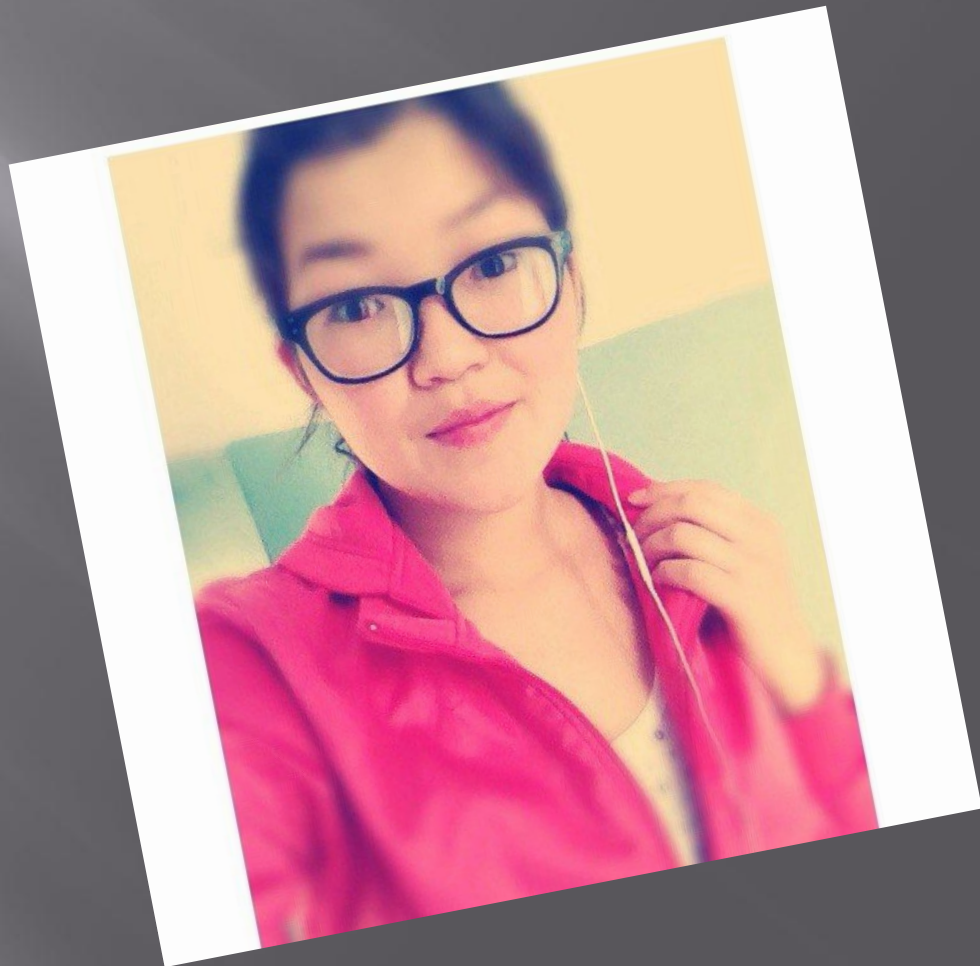
Тақырыбы:

*Қоғам әлеуметтік
жүйе ретінде*

ОРЫНДАҒАН: НҰРЛЫБАЕВА ДИНАРА

ТОП БҚ111

▣ *Мақсаты: қоғам ұғымы, оны зерттеудегі жүйелі әдістер туралы түсіндіру. Қоғам мен әлеуметтік жүйені теориялық зерттеудің көпжақтылығымен таныстыру.*

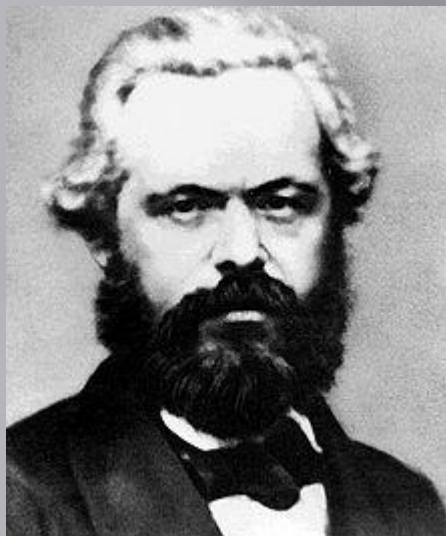
Жоспары:

1. Табиғат және қоғам, олардың өзара қарым-қатынасы.
2. Қоғамдық құбылыстар мен қатынастар, олардың түрлері.
3. Қоғамдық даму ұғымы және оның қозғаушы күштері мен факторлары.
4. Қоғамдық прогресс және регресс.

Қоғам деген не , оның адам өміріндегі рөлі мен орны,қазіргі кезде қандай көзқарастар қалыптасты деген сұрақ социологиялық ғалымдар үшін басты сұрақ болп келген. Қоғам деген ұғым әлеуметану ғылымының басты категориясы болып табылады.Ғылыми әдебиеттерде қоғамның мәнін түсіндіруге бағытталған анықтамалардың саны көп.Әрине, олардың барлығы бірдей қоғам деген ұғымның мәні мен мазмұнын толық аша алмағанымен бұл анықтамаларда ортақ сипаты белгілер бар.

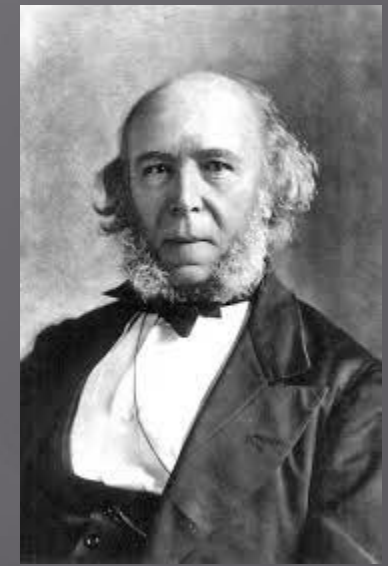

Август Конт (1798 - 1857) - француз социологы және философиядағы дерексіз тарихи фактілер мен заңдық ойлардағы шашыраңқы байытуларға қарағанда қоғамдық өмірдегі диахроникалық және синхроникалық аспектілердегі құбылыстарды ғылыми зерттеп білуді ескере отырып “социология” ұғымын енгізді. Конт индустриалдық қоғам мен өндірістің адамға және мәдениетке әсер ету теориясын дамытты. Оның теориясы бойынша өндіруші мен ойлап табушының түйсігі өрлеуді тудырады. Өндірістің дамуы адамның өмір сүруін жеңілдетіп қана қоймай, сонымен бірге тұлғаны жоққа шығарады және әлеуметтік тәртіпті бұзады.

Маркс (1818 - 1883) - неміс социологы,
не экономисі. Ол жасаған қазіргі заманғы
қоғамның бейнесі кең тарады. Маркс
күшті сыни және идеологиялық сипат берді.
Оның ең танымал тақырып "жатсыну" болып

Маркстың пайымдауынша, адамдар табиғатынан
еркін, үйір және жасампаздыққа бейім. Алайда, адамның табиғи
мүмкіндіктерінің көрінуіне кедергі болатын белгілі бір тарихи
жағдайлар туатын болса, онда олар табиғи бейімділіктерінен
айырылып қалады. Мұндай парасаттан жұрдай қалатын
жағдайлар қоғамдағы барлық топтар тарапынан болады, атап
айтқанда қазіргі капитализм көптеген адамдарды тәуелділікке
айналдырып, оларды қинап, экономикалық механизмнің
жатсынған бөлшегіне айналдырып жіберді. Өз еңбегін және оның
өнімін бақылаудан айырылған жұмысшы жатсына бастайды, өз
еңбегінен, айналасындағы адамдардан және ақырында өз-өзінен
шеттеле бастайды.

Герберт Спенсер (1820 - 1903) - ағылшын Социологы және экономисі, өз еңбектерінде әлеуметтік даму және әлеуметтік эволюция мәселелеріне баса назар аударды. Ол "әскери" және "өндірістік" қоғамның полярлық қарама-қайшылық үлгісін жасай отырып, қазіргі қоғамға дәстүрлі қоғамды қарама-қарсы қояды. Спенсер жаңа әлеуметтік құрылыстың маңызды белгілерін ашты. Олар - дамудың, қиратудың және реттеудің шешуші фокторлары болып саналатын әлеуметтік күрес пен бәсекелестік. Міне осылар қоғамдағы әлеуметтік-экономикалық айырмашылықтардың ең маңызды қайнар көзі болып табылады.

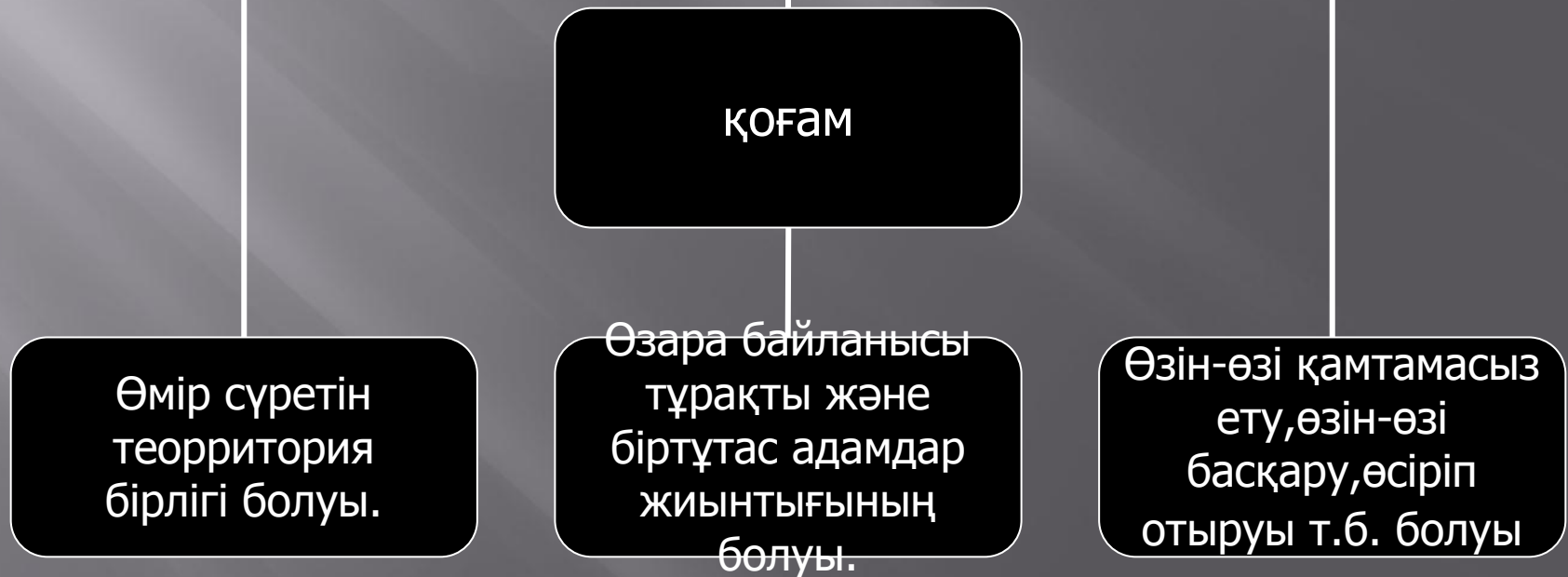
Табиғат және қоғам, олардың өзара қарым-қатынасы.

Қоғам ұғымына анықтама бермес бұрын “табиғат”, “қоғам” деген жалпы ұғымдардың мазмұнын, арақатынасын қарастырып алған жөн. Қоғам-табиғаттың құрамдас бір бөлігі дедік. Сонымен бірге табиғатпен тепе-тең нәрсе ретінде қарауға болмайтынын да ескеру керек: бірінші жағдайда “табиғат” ұғымының шегіне жетсек аса кең мағынада алып, адам ой-санасынан тыс және тәуелсіз өмір сүретін объективтік шындықты, бүкіл дүниені білдіру тұрғысында қолданамыз. Бұл тұрғыдан қарағанда, қоғам-табиғаттың бір бөлігі болады. Ал екінші мағынадан алғанда, “табиғат” әлдеқайда тар мағынада қарастырылып, өсімдіктер мен хайуанаттар дүниесін білдіру үшін қолданылады. Белгілі югословиялық социолог Д.Маркович мынандай анықтаманы ұсынады: адам дегеніміз “өзінің табиғатқа деген жасампаздық қатынасында өзін еркін, әрекетшіл өзін басқа адамдармен бірігіп әрекет етіп, өзінің биологиялық және әлеуметтік болмысын қамтамасыз ететін субъект ретінде көрсететін қоғамдық жануар”

Қоғамдық құбылыстар мен қатынастар, олардың түрлері.

К. Маркс “қоғам-адамдардың өзара қарым –қатынасының нәтижесі” деген анықтама берген. Адамдар арасындағы айтарлықтай тұрақты және жеткілікті дәрежедегі берік қарым-қатынасы бар бірлестік. Күнделікті тұрмыста “қоғам” ұғымы түрліше мағынада қолданылғанымен, бірақ социологияда “қоғам ” деп төмендегідей сипаттамалары бар жиынтықты айтады.

Қоғамдық даму ұғымы және оның қозғаушы күштері мен факторлары

Социология қоғамның әлеуметік құрлысымен тығыз байланысты. Социология теориялардың басым көпшілігі қоғамдық құбылыстардың өзгерісі мен дамуын мойындайды. Қоғам туралы идеалистік теориялардың бәріне ортақ нәрсе сол, олар қоғам дамуының қозғаушы күшін идеялардан, формалардан іздейді.

Объективтік — идеалистік социология қоғамның қозғаушы күшін “жоғары” идеядан немесе абсолюттік идеядан іздейді. Енді бір идеалистік теориялар ол күшті қоғамдық сананың айрықша формаларынан, мәселен “халықтың рухани күшінен”, “коллективтік санадан” т.б. іздейді.

Әлеуметтік институттар

Экономикалық институт

- жек еменшік
- нарық
- ақша
- жалақы т.б

Саяси институт

- мемлекет
- сот
- әскер
- саяси партиялар

Мәдени институт

- ҒЫЛЫМ
- білім
- тәрбие
- құқықтық нормалар

Отбасы институты

- Жанұя
- Ана
- Әке
- Неке
- Балалар және т.б

Қоғамдық прогресс және регресс

Қоғамдық —экономикалық формация ұғымы қоғам дамуының жеке сатыларындабірқатар нақты қоғамдардың ұқсас белгілерін терең зерттеп. Жалпылаудың нәтижесінде тұжырымдады. Осының негізінде бес қоғамдық —экономикалық фармация атап көрсетіп, олардың тарихи даму өткеннен болашаққа қарай,төменгіден жоғары қара, ескі сападан жаңа сапаға өту арқылы жүреді.Қоғамның дамудың бұл жолы социологияда әлеуметтік прогресс деп аталады. Ал егер керісінше керітартпа реакцияшыл күштер де әрекет етіп, әлеуметтік жаңалықтарға кедергі жасауы мүмкін. Мұндай құбылыстарды әлеуметтік регресс деп атайды.

Әлеуметтік погресс пен регресті бір бірінен айыру үшін оның критерийі қандай және критерий объективтік сипатта ма,соны анықтай білу керек.

Жоғарыда айтылғандарды ескере отырып, “қоғам” ұғымына мынадай жалпы анықтама беруге болады: Қоғам-өз қажеттіліктерін қанағаттандыру мақсатында өзара байланысудың тарихи қалыптасқан формасында біріккен адамдар жиынтығы.

Қоғам бір текті мес, оның ішкі құрлысы және толып жатқан әлумттік құбылыстары мен процестері бар. Оның құрамдас элементтерін құрайтындар мыналар: адамдар, әлеуметтік байланыстар мен қатынастар, әлеуметтік институттар мен ұйымдар т.б. Социологияның міндеті қоғамның осындай құрлысын ашын көрсетіп, оның ғылыми классификациясын жасап беру болып табылады.

Пайдаланған әдебиеттер

Негізгі:

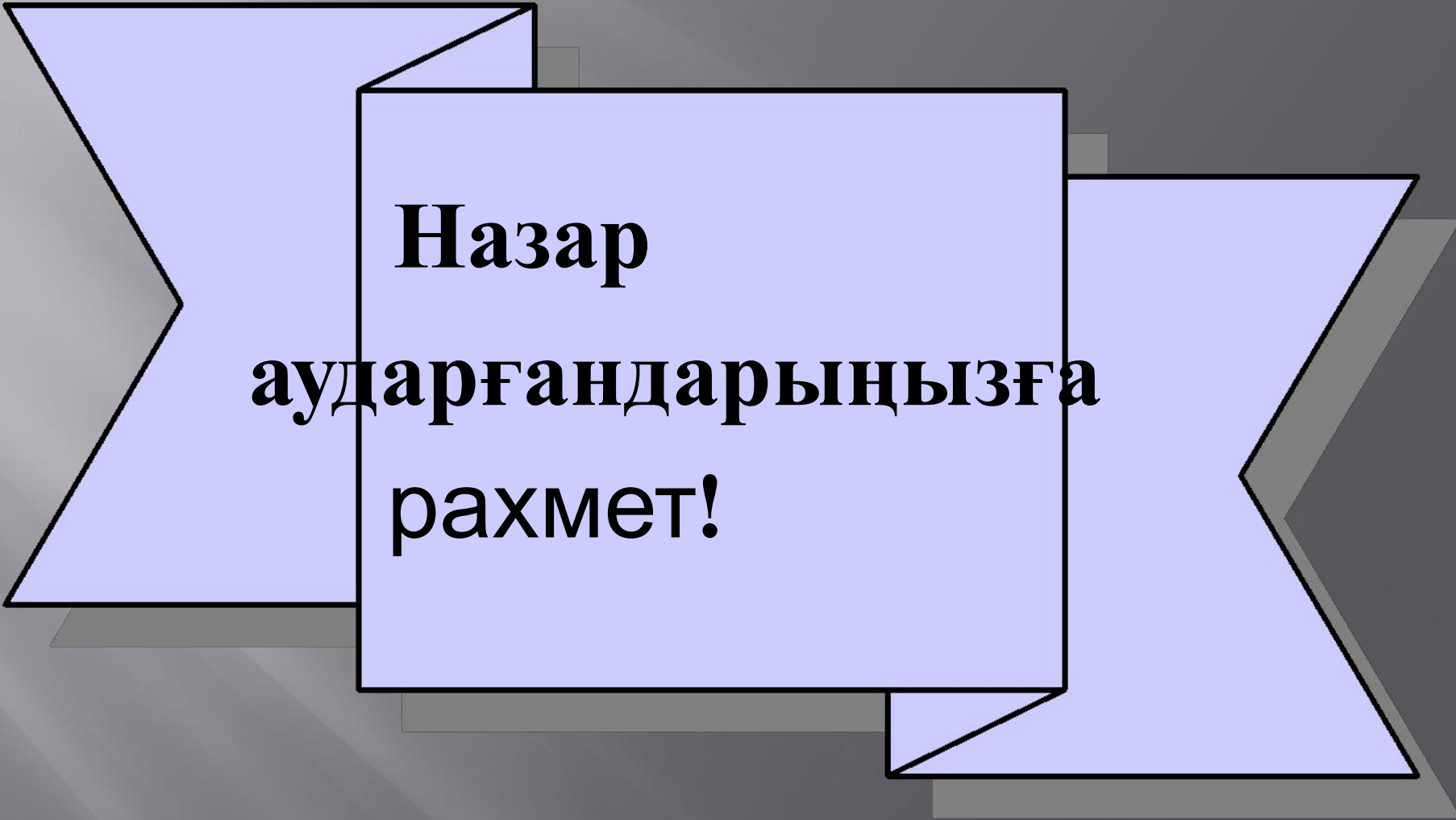
- Косов Г.В. Основы социологии и политологии : учебник для мед. училищ и колледжей / Г. В. Косов, Э. М. Аванесьянц. - М. : ГЭОТАР-Медиа, 2010.
- Кравченко А. И. Социология : Учебник для вузов / Кравченко, Альберт Иванович. - СПб. : Питер, 2007. - 431 с.
- 3. Кравченко А.И. Социология : учебник для вузов / А. И. Кравченко, В. Ф. Анурин. - СПб. : Питер, 2010.
- 4. Әбсаттаров Р. Әлеуметтану : оқу құралы / Р. Әбсаттаров, М. Дөкенов. - 2-ші бас., толықт. - Алматы : Қарасай, 2009

Қосымша:

- 1. Алимбекова Г.Т. Проблема насилия в отношении женщин : социологический анализ / Г. Т. Алимбекова. - Алматы : ДООИВА, 2008. - 196с

Мәселелі сұрақтар:

- ▣ Әлеуметтік қоғамдастықтардың негізгі түрлері
- ▣ Қоғамдардың жіктелуі
- ▣ Индустриалдық саты

**Назар
аударғандарыңызға
рахмет!**